

Przemówienie
Sławomira Skrzypka

Prezesa NBP

przed Sejmową Komisją Finansów Publicznych

w dniu 31 stycznia 2008 r.

Wysoka Komisjo, Panie Przewodniczący!

Dziękuję za zaproszenie na posiedzenie Komisji Finansów Publicznych, tym bardziej że bieżąca sytuacja w Narodowym Banku Polskim nie była jeszcze przedmiotem obrad Wysokiej Komisji. Tak jak zapowiadałem będąc jeszcze kandydatem na Prezesa NBP, nie unikam spotkań z przedstawicielami Parlamentu.

Sytuacja w Narodowym Banku Polskim jest stabilna. Bank w sposób efektywny wypełnia powierzone mu zadania.

Niezależnie od zmian kadrowych, Zarząd Narodowego Banku Polskiego działa sprawnie i efektywnie. Dlatego uważam, że publicznie stawiane w ostatnim czasie uwagi pod adresem Zarządu i Prezesa NBP, do których w dalszej części mojej wypowiedzi odniosę się szczegółowo, są po pierwsze nieuzasadnione, po drugie nagłaśnianie ich nie służy reputacji i stabilności banku centralnego.

Wysoka Komisjo!

Dla mnie - jako Prezesa Narodowego Banku Polskiego, transparentny i klarowny sposób komunikowania o działalności Narodowego Banku Polskiego jest szczególnie ważny, jednak powinien on przebiegać w sposób gwarantujący przestrzeganie niezależności banku centralnego. W związku z powyższym moja wypowiedź będzie ograniczona artykułem 227 Konstytucji, artykułem 108 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz innymi przepisami.

Realizując, artykuł 22 ustęp 2 ustawy o NBP pragnę przedstawić Wysokiej Komisji informację o działalności Narodowego Banku Polskiego.

Najwyższym ustawowym dobrem dla Narodowego Banku Polskiego jest zapewnienie stabilności systemu finansowego kraju. W związku z tym, po likwidacji Generalnego Inspektoratu Nadzoru Bankowego w trosce o utrzymanie bezpieczeństwa systemu finansowego, w wyniku wspólnej inicjatywy mojej, Ministra Finansów a także Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, pod koniec grudnia 2007 r. powołany został Komitet Stabilności Finansowej. Dodam, że o powołanie Komitetu w drodze ustawowej zabiegałem już w kwietniu 2007 r.

W skład Komitetu weszli Minister Finansów, Prezes Narodowego Banku Polskiego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego.

Jego celem jest zapewnić efektywnej współpracy na rzecz wspierania stabilności krajowego systemu *safety net*, w tym koordynacji działań i wymiany informacji służącej ochronie oraz wspieraniu stabilności finansowej w kraju.

W tym miejscu chcę Państwa zapewnić, że mimo zaburzeń na międzynarodowych rynkach finansowych, system bankowy w Polsce jest stabilny i bezpieczny.

Zarządzanie rezerwami w Narodowym Banku Polskim przebiega w sposób coraz bardziej efektywny. Dochodowość rezerw walutowych wyznaczona w walucie poszczególnych instrumentów inwestycyjnych była w 2007 r. najwyższa od czterech lat i wyniosła ok. 5,4% podczas gdy średnia dochodowość rezerw w latach 2004-2006 kształtowała się na poziomie 2,8%.

Na dochodowość rezerw w ostatnich latach korzystnie oddziaływały decyzje o zmianie struktury walutowej podejmowane przez Zarząd NBP na rok 2006 oraz 2007.

W 2007 roku przyjęto długoterminową strategię zarządzania rezerwami dewizowymi mającą na celu maksymalizację dochodowości rezerw dewizowych NBP w długim okresie, w ramach akceptowanego poziomu ryzyka finansowego i przy uwzględnieniu ograniczeń wynikających z misji NBP.

W minionym roku w Narodowym Banku Polskim podjęte zostały również inicjatywy organizacyjne, mające na celu unowocześnienie banku wzorem najlepiej zarządzanych banków centralnych w Europie. Między innymi, poprzez utworzenie Instytutu Ekonomicznego, rozpoczął się proces wzmacniania funkcji analityczno-badawczych banku. Stworzenie Instytutu Ekonomicznego zwiększy możliwości rozwoju badań ekonomicznych i przyczyni się do wzrostu jakości analiz opracowywanych w NBP.

Zainicjowane zostały również prace nad stworzeniem kompleksowego Raportu o przystąpieniu Polski do strefy euro. Raport jest przygotowywany we współpracy ze wszystkimi stronami zainteresowanymi zagadnieniem euro: instytucjami administracji publicznej, światem nauki, instytucjami finansowymi, związkami pracodawców i pracowników. W połowie roku gotowy będzie wstępny szkic tego dokumentu, natomiast pełny raport będzie gotowy w grudniu 2008 roku. Pozwoliłem sobie przekazać na ręce Pana Przewodniczącego konspekt tego raportu, licząc na cenny wkład Wysokiej Komisji w ulepszenie tego raportu.

Ze względu na ostatnie wydarzenia związane z faktem złożenia rezygnacji przez I Zastępcę Prezesa NBP oraz bezprecedensowym upublicznieniem przez niego powodów tej decyzji, a także w obliczu

sformułowania przez niego szeregu fałszywych zarzutów, w trosce o reputację Narodowego Banku Polskiego jak i kolegialnego organu, jakim jest Zarząd NBP, czuję się w obowiązku przedstawić Wysokiej Komisji rzetelną informację w przedmiotowej sprawie.

Wśród informacji prasowych, opartych na błędnej ocenie stanu faktycznego i prawnego, pojawiły się m.in. zarzuty dotyczące podejmowanych decyzji w Narodowym Banku Polskim i ich niezgodności z ustawą o NBP.

Pragnę przypomnieć, że zgodnie z artykułem 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim organami Narodowego Banku Polskiego są Prezes, Rada Polityki Pieniężnej oraz Zarząd.

Organy te mają odrębne, określone ustawą, zakresy kompetencji. Kompetencje Zarządu określa artykuł 17 ustawy o NBP, zgodnie z którym działalnością NBP kieruje Zarząd. W ramach swoich kompetencji Zarząd posiada uprawnienia do określenia m.in. zakresu działalności oraz organizacji wewnętrznej Centrali NBP i pozostałych jednostek organizacyjnych NBP, o czym stanowi artykuł 7 ustęp 2 punkt 2 ustawy oraz zasad organizacji i podziału zadań w NBP, o czym stanowi artykuł 17 ustęp 4 punkt 9 ustawy o NBP.

I właśnie na podstawie tych przepisów w dniu 26 stycznia 2001 roku, za kadencji poprzedniego Prezesa NBP, prof. Leszka Balcerowicza, Zarząd NBP uchwalił zmiany do Regulaminu Organizacyjnego NBP.

Zmiany te polegały na wprowadzeniu po raz pierwszy instytucji upoważnionego przez Prezesa NBP członka Zarządu sprawującego w imieniu Prezesa bieżący nadzór nad podporządkowanymi Prezesowi

departamentami i jednostkami organizacyjnymi. W oparciu o tę zmianę, ówczesny Prezes NBP prof. Leszek Balcerowicz upoważnił członka Zarządu do bieżącego nadzoru nad wskazanymi departamentami. Poprawność i zgodność tego rozwiązania z ustawą o NBP, nie była nigdy przez nikogo zakwestionowana. Także corocznie odbywająca się kontrola Najwyższej Izby Kontroli, nie podważyła właściwości tych rozwiązań.

Zatem, podjęta przez obecny Zarząd w dniu 5 listopada 2007, zmiana do Regulaminu Organizacyjnego NBP była jedynie kontynuacją rozwiązań funkcjonujących już od 6 lat w Narodowym Banku Polskim! Możliwość podjęcia przez Zarząd takiej decyzji w świetle uregulowań ustawy o NBP potwierdził nie tylko Departament Prawny NBP ale również wybitni eksperci z dziedziny prawa: prof. dr hab. Piotr Winczorek, dr hab. Tomasz Stawecki oraz prof. dr hab. Adam Jaroszyński.

Pragnę również z całym przekonaniem potwierdzić, że w Narodowym Banku Polskim to Wiceprezesi kierują wyznaczonymi przez Prezesa działami pracy. Biorąc odpowiedzialność za nadzorowany dział pracy posiadają również realny wpływ na jego kształt. Ponadto, Wiceprezesi sprawują liczne funkcje Przewodniczących Komisji działających w Narodowym Banku Polskim jak i reprezentują Narodowy Bank Polski na zewnątrz.

I tak, Pierwszy Zastępca Prezesa NBP – pan Jerzy Pruski nadzorując departamenty: Statystyki, Systemu Finansowego oraz Zespół Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, jednocześnie pełni funkcję Przewodniczącego Komisji ds. Zarządzania Ryzykiem, Komisji ds. Wprowadzenia Banknotów i Monet Euro, Komisji Budżetowej oraz Komitetu ds. Rynków Walutowych. Jest również stałym przedstawicielem NBP w Komitecie Rady Ministrów, a także członkiem między innymi Rady Rozwoju Rynku Finansowego czy Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Ponadto do dnia 31 grudnia 2007 roku, był przedstawicielem NBP w Komisji Nadzoru Bankowego.

Wiceprezes NBP, Krzysztof Rybiński, odpowiedzialny jest za Departament Operacji Zagranicznych, Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym oraz Departament Systemu Płatniczego. Reprezentuje NBP w Komisji Nadzoru Finansowego, przewodniczy Komitetowi Inwestycyjnemu Rezerw Dewizowych, Radzie Systemu Płatniczego. Ponadto, nadzoruje wiele istotnych projektów w NBP np. wdrożenie systemu emisyjno-skarbcowego oraz przygotowania NBP do przystąpienia do platformy Target2.

Wyznaczanie, przez Prezesa NBP działów pracy Wiceprezesom, jest działaniem podejmowanym na podstawie artykułu 10 ustęp 3 ustawy o NBP, który to, właśnie Prezesa NBP upoważnia do tych czynności. Należy podkreślić, iż powyższe uprawnienie jest samodzielną

kompetencją Prezesa NBP. Tylko od decyzji Prezesa NBP zależy, które działy pracy wyznaczy do kierowania wiceprezesom. Ustawa o NBP nie ustala bowiem żadnych granic w określeniu przedmiotowego zakresu działań pracy, które powierza się Wiceprezesom na podstawie artykułu 10 ustęp 3 ustawy. Prezesowi NBP pozostawiona jest w tym zakresie swoboda o charakterze dyskrecjonalnym, to znaczy swoboda decyzji. Stanowisko to również potwierdzają przywołane przeze mnie wcześniej opinie prawne profesorów Pana Piotra Winczorka i Pana Tomasza Staweckiego, cytując: *„Żadne standardy ani wytyczne nie są w ustawie zawarte, które mogłyby stanowić sposób ograniczenia uznaniowej decyzji Prezesa NBP. Decyzja w tym zakresie nie jest też wyznaczona poprzez przepisy proceduralne”*. (...) Koniec cytatu.

Warto przypomnieć, że we wrześniu 2005 roku, w okresie sprawowania funkcji przez poprzedniego Prezesa NBP, podjął on decyzję o znaczącej zmianie działań pracy Wiceprezesów, wyłączając spod kierowania jednego z Wiceprezesów kluczowe departamenty analityczne, przenosząc je w obszar odpowiedzialności Prezesa, w którym pozostają do dzisiaj. Wówczas, nikt nie kwestionował podstaw prawnych tej decyzji, ani I Zastępca Prezesa NBP ani Wiceprezes ani nie stała się ona przedmiotem publicznej dyskusji, jak to ma miejsce obecnie. Ponieważ jak wcześniej wspomniałem Artykuł 10 ust. 3 daje Prezesowi swobodę w tym zakresie.

Odnosząc się do kwestii dotyczących sprawowania przez członków Zarządu jednocześnie stanowiska dyrektora departamentu wyjaśniam, że forma ta budziła wątpliwości w świetle zapisów artykułu 18 ustawy o Narodowym Banku Polskim, mówiącym wprost, że Członek Zarządu nie może zajmować żadnej innej funkcji.

Analiza najlepszych praktyk ładu korporacyjnego, rekomendowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe, jak również jednoznaczna krytyczna opinia światowego eksperta w dziedzinie zarządzania bankami centralnymi, Pana Johna Mendzeli oraz opinie prawne, które są w posiadaniu NBP, potwierdziły ułomność prawną stosowanej uprzednio konstrukcji zarządczej.

Zarząd przyjął rozwiązanie mające na celu poprawę zarządzania Bankiem oraz większe upodmiotowienie członków Zarządu w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Zarządu i Banku.

Pragnę też podkreślić, że żadne z przyjętych przez Zarząd rozwiązań nie ograniczało uprawnień członków Zarządu do udziału w procesie decyzyjnym oraz przedstawiania swoich opinii, co potwierdziły wypowiedzi członków Zarządu.

Na zakończenie, jeszcze raz pragnę podziękować Wysokiej Komisji za możliwość przybliżenia specyfiki funkcjonowania banku centralnego jakim jest Narodowy Bank Polski oraz poinformowania o osiągnięciach Banku oraz o problemach, które się pojawiły po roku pełnienia przeze mnie funkcji Prezesa NBP.

Fakt upublicznienia wewnętrznych spraw Banku oraz podważanie jego wiarygodności przez formułowanie nieuzasadnionych stwierdzeń, budzi mój wielki niepokój o reputację i prestiż Narodowego Banku Polskiego. Dlatego też ze zrozumieniem podchodzę do troski Wysokiej Komisji o funkcjonowanie NBP. Utwierdza mnie to również w przekonaniu, o wspólnej odpowiedzialności za losy polskiego złotego.

Pragnę jednak przypomnieć o orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego wydanego w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 22 września 2006 r., które odnosi się do kwestii niezależności Narodowego Banku Polskiego, cytuję „Prezes NBP nie ma immunitetu w zakresie swojej działalności, ale to nie oznacza, że dopuszczalne jest tworzenie sytuacji wywołującej wrażenie nacisku politycznego. Takie wrażenie mogłoby mieć negatywny „efekt mrożący” dla realizacji ustawowych kompetencji organów niezależnych od parlamentu” koniec cytatu.

Ten cytat można potraktować jako podsumowanie zaistniałej w ostatnich dniach sytuacji.

Jedną z kompetencji Zarządu wynikającą z artykułu 7 ustęp 2 punkt 2 ustawy o NBP, jest „określanie zasad organizacji i podziału zadań w

NBP” a wkraczanie innych organów jak również instytucji zewnętrznych w tego rodzaju decyzje, sprowadzałoby się do bezpodstawnej ingerencji w wewnętrzne sprawy NBP, a to oznaczałoby naruszenie niezależności banku centralnego zagwarantowanej Konstytucją i regulacjami prawa wspólnotowego w tym w szczególności artykułem 108 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Wysoka Komisja pozwoli, że przypomnę, że przepis ten stanowi iż cytuję „w wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone niniejszym Traktatem i Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych, ani Europejski Bank Centralny ani krajowy bank centralny, ani członek któregośkolwiek z ich organów decyzyjnych nie zwraca się o instrukcje ani ich nie przyjmuje od instytucji czy organów wspólnotowych, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innego organu. Instytucje i organy wspólnotowe, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych EBC lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań” koniec cytatu.

Działania Zarządu NBP i Prezesa NBP zostały ocenione jako zgodne z prawem w opiniach Departamentu Prawnego jak i w opiniach wybitnych autorytetów z zakresu nauk prawnych.

Dbając o silny pieniądz i stabilny system finansowy, a także o wysoką jakość wykonywanych zadań, Narodowy Bank Polski wnosi istotny i trwały wkład w systematyczną poprawę warunków życia naszego społeczeństwa. Zadanie to może być prowadzone tylko w warunkach spokoju i braku nacisków politycznych, co gwarantuje Narodowemu Bankowi Polskiemu Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.

Dlatego, Wysoka Komisjo, Panie Posłanki, Panowie Posłowie, wobec trudnej sytuacji na międzynarodowych rynkach finansowych, niezwykle ważne jest dla mnie poczucie, że odpowiedzialność za stabilność polskiego pieniądza jest naszą wspólną troską.

Dziękuję za uwagę.